

God aan den mensch opgelegd als straf voor ernstige overtreding, 32). Dat geldt zowel voor den eersten als voor den tweeden dood. Het verschil tusschen beide bestaat voornamelijk hierin, dat de eerste dood tot allen doorgaat die in ADAM begrepen waren, de tweede daarentegen samenvalt met de eeuwige straf die hen treft, die niet door den Christus gered zijn. 33). Men ziet: en deze karakterisering van den dood en deze onderscheiding tusschen eersten en tweeden dood heeft, wijl echt religieus gedacht, niets te maken met de pseudo-religieuze speculaties van een PLUTARCHUS. Maar wat ook de nadere gegevens betreft, laat de Schrift een totaal ander geluid hooren dan genoemde filosoof; ook hier is ze n.l. niet functionalistisch. Zeker: dood is scheiding. Maar op den voorgrond staat de verbrekking van het verband waarin de mensch als „levende ziel” — dus zooals hij, kind van God of niet, leeft — stond tot z'n omgeving. 34). De aflegging van het lichaam is hier een secundair element, wat vooral daáruit blijkt, dat het alleen bij den eersten dood voorkomt: bij den tweeden is het hart of de ziel reeds met het lichaam hereenigd. 35); en voorts is het „lichaam” hier niet „het animale leven van den mensch”, dat de Schrift zelfs niet kent, maar het geheel der functies, dat PAULUS met een mantel (36) vergelijkt *).

Aanteekeningen:

30 (31) Openbaringen 20:14 en 21:8 tegenover Openbaringen 2:11 en 20:6.

31 (32) UEBERWEG-PRAECHTER, Die Philosophie des Alttestaments, Berlin, S. Mittler & Sohn, 1926, pg. 538.

32 (33) Genesis 2:17, en de plaatsen genoemd in noot 31.

33 (34) 1 Corinthhe 15:21 en Openbaringen 21:8.

34 (35) Job 14:10-21.

35 (36) Openbaringen 20:13.

36 (37) 2 Corinthhe 5:8.

Het zij ons vergund, bij deze beschouwingen weer eenige opmerkingen te maken. Wij wijzen er nogmaals uitdrukkelijk op, dat het hier nog niet onze bedoeling is, de zakelijke en feitelijke opvattingen van den schrijver te bespreken. Zooals het opschrift boven dit artikel nogmaals duidelijk aangeeft, bespreken wij thans nog uitsluitend de methode waarop de aangehaalde schrijver van de Schriftgegevens gebruik maakt om zijn standpunt nader te bewijzen.

I. De schrijver zegt, dat de Schrift onderscheidt tusschen tweeërlei dood, n.l. de eerste en de tweede dood; en hij beroept zich daarvoor op een viertal tekstplaatsen uit Openbaring. Op zichzelf hebben wij tegen dit betoog geen bezwaar en het is volkomen juist, dat de Schrift de uitdrukking „de tweede dood” kent. Wat hij dan verder schrijft, dat oppervlakkige vergelijking ons hier herinnert aan de wijsbegeerte der oudheid, maar dat de Schrift iets anders betoogt, heeft de instemming van ieder Gereformeerd mensch.

Dat de dood de bezoldiging der zonde is, wordt zoowel in Gen. 2:17, door den schrijver geciteerd, als in Rom. 6:23 gezegd.

De schrijver zegt, dat zoowel de eerste als de tweede dood de bezoldiging der zonde is en hij geeft het verschil tusschen beide aan als hij zegt, dat de eerste dood doorgaat tot allen, die in Adam begrepen waren, en de tweede samenvalt met de eeuwige straf, die hen treft, die niet door den Christus zijn gered. Ook wat dat betreft hebben wij geen bezwaar.

II. Maar nu komt ineens een gedachtesprong.

2) a.w. pag. 43-44.

POPULAIR-WETEN- SCHAPPELUKE SCHETSEN

De Spurgeon-Herdenking.

I.

Een rechte Afscheidene.

Een opmerkelijke omstandigheid is het, dat in het jaar van 't eeuwgetij der Afscheiding ook allereerste de gedachtenis wordt verlevendigd van den grooten Engelschen Evangelieprediker Charles Haddon Spurgeon. Den 19den Juni 1834 werd hij te Kelverdon in Essex geboren; hij overleed in 1892, evenals 1834 een gouden jaartal op onzen kalender.

Verlevendigd, zeiden wij, want terwijl in onze jeugd de geliefde naam van Spurgeon leefde in het hart van schier heel de Christelijke wereld, is hij voor ons opkomend geslacht vrijwel een onbekende. Herhaaldelijk zeiden jonge menschen tot ons, als wij over Spurgeon spraken, dat zij dien naam nooit hadden gehoord. En overigens goed ontwikkelde jongelieden verklaarden, dat zij van Spurgeon wel gehoord, maar toch nooit iets van hem gelezen hadden.

Gewichtige redenen zijn er inderdaad, die er ons toe leiden moeten, de gedachtenis te vernieuwen aan dezen alleszins uitnemenden dienstknecht Gods, die evenals John Wesley kon getuigen: „De wereld is mijn parochie”.

Spurgeon was in den waren en vollen zin van het woord een Afscheidene. Zeer ten onrechte werd deze naam toegekend aan de mannen van '34. Dr Brummelkamp heeft naar waarheid

Deze karakterisering van den dood, zegt de schrijver, en deze onderscheiding van eersten en tweeden dood heeft niets te maken met de pseudo-religieuze speculaties van een PLUTARCHUS. Ook wat de nadere gegevens betreft laat de Schrift een ander geluid hooren dan deze filosoof, zegt de schrijver. Aangenomen. Doch dan volgt opeens: „Zeker, dood is scheiding. Maar op den voorgrond staat de verbrekking van het verband waarin de mensch als „levende ziel” — dus zooals hij, kind van God of niet, leeft — stond tot z'n omgeving”. En hiervoor doet nu als bewijstekst dienst Job 14:10-21.

(Wij moeten tot recht verstand van de situatie hier wel even de opmerking maken, dat de schrijver er niet van weten wil, dat de dood is een scheiding tusschen de substantie van de ziel of van den geest en de substantie van het lichaam. Hij zegt dan ook in den volgende zin, dat de aflegging van het lichaam hier een secundair element is.)

De dood (in den zin van den eersten dood) is volgens den schrijver dus in de eerste plaats de verbrekking van het verband waarin de mensch als „levende ziel” staat tot z'n omgeving. Daarin ligt dus het wezenlijke van den dood.

Gelijk gezien, de schrijver beroept zich op Job 14:10-21. Nu moet men echter met zulk een beroep op Job steeds voorzichtig zijn. Wij lezen b.v. in de aangehaalde verzen in vs. 11 en 12: „De wateren verlopen uit een meer en eene rivier droogt uit en verdort: alzoo ligt de mensch neder en staat niet op; totdat de hemelen niet meer zijn, zullen zij niet opwaken noch uit hunnen slaap opgewekt worden”. Wat beteekent dat?

De geciteerde tekst is ontleend aan een gedeelte van een rede van Job (hoofdstuk 12 t.m. 14), waarin Job herhaaldelijk twijfelt en aan dezen twijfel uiting geeft: „De tenten der verwoesters hebben rust, en die God tergen, hebben verzekerdheden, om helgeen dat God met zijne hand toebrengt” (12:6).

En na een kreet tot den God des Verbonds in hoofdst. 13 overvalt hem nieuwe twijfel, en dat wel juist in het gedeelte, waarbij het citaat uit het door ons besproken boek begint. (Zie in dit verband Dr C. van Gelderen, „De Hoofdpunten der Zielsgeschiedenis van Job”, 3. Kampen 1931.) Prof. van Gelderen noemt het zelfs „sterken twijfel”. In dat verband worden dan ook de woorden van vs. 11 en 12 gesproken. Maar de hope ontwaakt weer en „waar hij zich meer en meer gaat stellen als man (geher) tegenover zijn Maker (cap. 4:17b), daar wint ook in hem het bewustzijn aan kracht, dat deze Maker het werk zijner handen niet zal overgeven ten verdere (cap. 14:15) en niet verlaten, zelfs in de sjeool”, (a.w. p. 38).

Waar nu de situatie met deze teksten zoo is, daar lijkt het ons toch een waarlijk niet te verdedigen beroep op de Schrift om op grond van dezen tekst een wijsgeerige opvatting te verkondigen omtrent „helgeen het schriftuurlijk denken onder dood heeft te verstaan”.

III. De schrijver betoogt, dat het afleggen van het lichaam bij den dood een secundair element is, wat vooral daaruit zou blijken, dat het alleen

gezegd, dat de benamingen Afscheiding en Afscheidenen met het oog op hen onjuist en onrechtvaardig zijn. 1) Inplaats van Afscheidenen zijn zij veel meer uitgestootenen en verworpenen geweest. Het is hun eere, dat zij dit smadelijk en pijnlijk lot hebben omgezet in een kloekende daad, toen zij, na veel hoon en tergende vervolging, eigenlijk niet een acte van Afscheiding, maar een acte van Wederkeering hebben uitgevaardigd. 2)

Spurgeon daarentegen is in rechte een Afscheidene. En hij is dit heel zijn leven geweest, tot het einde toe.

Reeds als 16-jarige knaap scheidde hij zich af van de Congregationalisten, waartoe zijn ouders behoorden, en voegde zich bij de Baptisten. Dit feit uit zijn jeugd is karakteriseerend. Zoo de knaap, zoo de man. Zelfstandig en zeer beslist van karakter, breekt hij zich baan op den weg door het leven.

De jeugdige Charles meende, dat hij het woord „doopen” in het Nieuwe Testament beter verstond dan anderen. Hij hield zich aan de beteekenis: onderdompelen. Reeds toen hij nog niets van de Baptisten afwist, had hij de overtuiging gekregen, dat de doop eerst na de bekeering mocht worden toegediend. Daarom besloot hij, als hij eens bekeerd zou zijn, zich te laten doopen, aangezien hij de „besprenging”, hem vroeger toegediend, niet als doop erkende.

Hoe zelfstandig en beslist Charles zich in dezen ook betoonde, hij ging echter tot dien gewichtigen stap niet over zonder daarin zijn ouders te kennen. Zijn moeder gaf hem op zijn schrijven ten antwoord: „Ik heb den Heere dikwijls geboden u

bij den eersten dood voorkomt (waarbij de schrijver opeens een o.i. ongemotiveerde parallelie tusschen den eersten en den tweeden dood trekt — immers, ook op andere punten zijn deze twee verscheiden); en dit wordt weer verdedigd met de stelling, dat bij den tweeden dood het hart of de ziel reeds met het lichaam hereenigd is. De schrijver beroept zich hier op Openb. 20:13, waar wij lezen: „En de zee gaf de dooden die in haar waren; en de dood en de hel gaven de dooden die in hen waren, en zij werden geoordeeld een iegelijk naar zijne werken”. Indien deze aanhaling niet op een drukfout berust, kunnen wij alleen zeggen, dat het ons niet mogelijk is in te zien, hoe hier bewijs te vinden is voor de stelling „dat bij den tweeden dood het hart of de ziel reeds met het lichaam hereenigd”. Iets anders zou het zijn, wanneer de schrijver betoogde, dat de tweede dood intreedt na de eerste opstanding (zie Openb. 20:5 en 6). Maar daarom bewijst des te meer Openb. 20:13 niets voor hetgeen er bij den eersten dood geschiedt. En dat toch bedoelde de schrijver te zeggen Immers het betoog over het hereenigd zijn van het hart of de ziel met het lichaam moet krachtens het voorafgaande dienen ter nadere adstruatie van het feit, dat de aflegging van het lichaam een secundair element is. Maar juist dat in Openb. 20:5 zeer uitdrukkelijk de eerste opstanding wordt vermeld, maakt het noodzakelijk, ons eerst te overtuigen, wat deze eerste opstanding beteekent heeft, vóór wij over hetgeen er gebeurt in den tweeden dood (die op die eerste opstanding volgt) iets kunnen concluderen, omtrent den eersten dood (die aan de eerste opstanding voorafging).

Ook hier kunnen wij dus den schrijver in zijn methode van bijbelgebruik niet volgen, omdat hij ten eerste een tekst aanhaalt, die, voorzover wij het kunnen zien, zijn stelling niet bewijst, en wijl hij in de tweede plaats dien tekst in een kader zet, waarin met het historisch gebeuren, voorafgaande aan het in den tekst geteekende, geen rekening gehouden werd.

IV. Tenslotte zegt de schrijver, dat het lichaam niet is „het animale leven van den mensch”. (Hij stelt deze uitdrukking tusschen aanhalingsteekens en bedoelt dus klaarblijkelijk iemand te citeren. Wij hebben niet kunnen vinden wie.) De Schrift, zegt hij, kent dit zelfs niet (als synoniem voor lichaam); dat zijn wij natuurlijk met hem eens. Maar dan zegt hij, dat de Schrift onder lichaam verstaat „het geheel der functies”, dat Paulus met een mantel vergeleek. Als bewijstekst doet hier dan dienst 2 Cor. 5:8. Waar ligt nu het fijne punt van helgeen bewezen moet worden? Wel, hierin, dat bewezen moet worden, dat Paulus bij het lichaam denkt aan „het geheel der functies”, en dat hij dat „geheel der functies” met een mantel vergelijkt. Nu staat hiervan in 2 Cor. 5:8 geen woord. Immers wij lezen in dit vers: „Maar wij hebben goeden moed, en hebben meer behagen om uit het lichaam uit te wonen en bij den Heere in te wonen”. Het gaat hier over de praclijk van het leven der heiligmaking der Corinthiërs. Zoolang de Corinthiërs hier op aarde zich zoo thuis gevoelen, zijn zij bij den Heere

een Christen te maken, maar ik heb Hem nooit gevraagd, dat hij een Baptist zoudt worden”.

„O Moeder!” zoo luidde zijn wederwoord, „de Heere heeft met Zijn gewone milddadigheid uw gebed verhoord, en u gegeven boven al wat gij geboden en gedacht hebt”. 3) Ook zijn grootvader verzette er zich niet tegen. Alléén hoopte deze, dat hij niet zou behooren tot die stijve, enghartige soort van Baptisten, die andersdenkende geloovigen van het Avondmaal weerden. Deze wensch is ongetwijfeld ten volle in vervulling getreden.

In het wat geestige antwoord van Spurgeon aan zijn moeder lag een groote waarheid. Zijn geschiedenis toont dat overvloedig. De persoonlijke opvatting ten aanzien van den Heiligen Doop daarlatend, mag worden gezegd, dat de geheel vrije Baptistengemeente hem meer dan eenige andere gelegenheid bood tot de arendsvlucht van zijn koninklijken geest. Daar was hij bevrijd van het zich moeten schikken en plooiën naar de stijve en doode ceremoniën der officiële kerk. Voor staatsbanden en synodale hiërarchie was hij heelemaal de man niet.

Naar aanleiding van de aanstaande herdenking der Afscheiding is van verschillende kanten gesproken over de „splinterzieke brokkelgeest van ons volk” en zijn „conventikelzucht”. Maar de kerkelijke kaart van Engeland, met al zijn -isten en -anen, doet in dezen voor Nederland althans niet onder. Om alleen maar bij de familie Spurgeon te blijven: zijn grootvader behoorde tot de Kwakers, zijn ouders tot de Congregationalisten en Charles was Baptist.

De Heere heeft Spurgeon tot groote dingen verwaardigd. Was de Christus toen in de Engelsche kerk veelszins uit het Christendom weggenomen,

1) Levensbeschrijving van wijlen Prof. A. Brummelkamp, door Dr A. Brummelkamp. Inleiding pag. XII.

2) De Afscheiding in de Nederlandsch Hervormde Kerk der 19e eeuw historisch geschetst, door Dr J. C. Rullmann, blz. 154.

3) Charles Haddon Spurgeon, door C. S. Adama v. Scheltema, blz. 20.

„niet thuis” enz., vs. 8.

Misschien besproken der functie lijkt, gedachten worden en t.m. 4 van heeft Paulus moet juist mantel „het daarvan st

Trouwens ook maar synoniem. Deswege van den bewijs voor materiaal ware, niet

V. Doch roep, dat zijn opvatt

De kern Schrift der tusschen de en het suk haar de do band tussch in ieder ge schrijver z verdedigba

Wij will methode schrijver genoeg geg de meth Schriftbewi kracht bijz

MUZE

Bij de be nisten moe vierde deel alter en n groot aant genomen.

Een twe wilde ik in

De Lons heeft een ge jes uit te g waarin cor nisten uit den bekend A. Eaglefiel van de „D

Spurgeon lijken bode van het vo in Christus kring weer man, die v brengen. O koning op

In den k meer en al onderschei Calvinistisc heeft der ne van vele B

in, en was ongelooft kanten. 4) H

Hij liet dar tigen nadre Maar zijn v op een mu in 1887, om van de Bap

In den v Spurgeon p en milde aan de Chris

Kloekmoes vinistisch s vijn heeft dikt, die Pa die ik hede niet wil ver God. Ik ka weet niets eener leers

4) Dr S. D. blz. 285.